

Statenmededeling

Onderwerp

Leerlessen pilot 'Energie voor Iedereen' (EVI-pilot)

Datum

23 maart 2021

Documentnummer

GS: 4852210

PS: 4861434

Aan Provinciale Staten van Noord-Brabant,

Kennisnemen van

De leerlessen van de pilot 'Energie voor Iedereen' (EVI-pilot) in relatie tot de haalbaarheid en betaalbaarheid van het verduurzamen van de gebouwde omgeving in het kader van de energietransitie.

Aanleiding

In de recent vastgestelde Uitvoeringsagenda Energie 2021-2023 en in de door PS vastgestelde Energieagenda 2019-2030, zijn haalbaarheid en betaalbaarheid, een eerlijke verdeling van kosten en baten van de energietransitie, belangrijke onderwerpen.

Om gericht te leren hoe je kunt werken aan een haalbare en betaalbare energietransitie voor iedereen, is de Brabantse provinciale pilot 'Energie voor Iedereen' (EVI) gestart samen met vier gemeenten, te weten Bernheze, Breda, Den Bosch en Tilburg. In de pilot is naar het transitievraagstuk gekeken vanuit het perspectief van zowel (inclusieve) Samenleving als Energie. De pilot is onderdeel van de samenwerkingsovereenkomst Sociale Innovatie Energietransitie, waarin Enpuls en provincie samenwerken.

Centrale doelstelling van deze pilot was het verkennen van nieuwe mogelijkheden om huishoudens met geen of weinig investeringsmogelijkheden bij de energietransitie te betrekken. In dit kader is gericht geleerd over welke randvoorwaarden van belang zijn rondom het opstarten van een project specifiek voor mensen met een 'smalle beurs'. Er is gekeken om hoeveel huishoudens het gaat, naar de verschillende woonposities, waar zij zich bevinden en hoe zij het beste benaderd en betrokken kunnen worden.

Ook is veel geleerd over het financieringsvraagstuk als belangrijke randvoorwaarde en er zijn verschillende tools en producten ontwikkeld die gebruikt kunnen worden ter ondersteuning én verbinding met de doelgroep en binnen de projectgroep.

Datum

23 maart 2021

Documentnummer

GS : 4852210

PS : 4861434

De EVI-pilot is afgerond en de pilotgemeenten en hun partners willen deze leerlessen, tools en producten gebruiken in de opvolging. Maar ook andere gemeenten, woningcorporaties en andere stakeholders kunnen deze gebruiken en hierop voortbouwen, onder andere in Transitie Visies Warmte (TVW) en in de Wijk Uitvoeringsplannen (WUP).

De belangrijkste leerlessen, tools en producten zijn opgenomen in een online magazine, het EVI-Magazine. De link hiernaar treft u hier aan:

<http://www.brabant.nl/evimagazine>

Bevoegdheid

De EVI-pilot vloeit voort uit de Energieagenda 2019-2030 en het programma Versterken Sociale Veerkracht. GS informeert PS actief over de leerlessen van deze pilots.

Kernboodschap

1. *Alle Brabantse gemeenten hebben te maken met huishoudens met een smalle beurs en hun belemmeringen om mee te doen met de energietransitie. Binnen deze omvangrijke groep huishoudens zijn, op basis van woonpositie, vier verschillende groepen te onderscheiden.*
 - Het aantal woningeigenaren dat geen eigen geld heeft of geen leningen kan afsluiten om te investeren in energiemaatregelen, ligt in heel Noord-Brabant tussen de 5,9% en 13,6% (afhankelijk van de hoogte van het benodigde investeringsbedrag)¹.
 - Ongeveer een derde van de Brabantse huishoudens kan wel lenen, maar heeft geen financiële buffer van minimaal € 5.200,- zoals het NIBUD adviseert².
 - Om aan de slag te gaan met -en een goede aanpak te ontwikkelen voor- mensen met een smalle beurs, is het van belang te weten wat hun woonpositie is. We maken onderscheid in vier groepen: de particuliere woningeigenaren, de woningeigenaren in gespikkeld bezit³, de huurders van een woningcorporatie en de particuliere huurders. Deze pilotprojecten richten zich op de eerste drie groepen. Elke groep heeft zijn eigen uitdagingen als ze mee willen doen aan de energietransitie.

¹ Betaalbaarheid van de energietransitie in Tilburg. Een onderzoek naar de betaalbaarheid van energierekening voor iedereen en naar de mogelijkheid van woningeigenaren om te investeren in het verduurzamen van de eigen woning. Het PON, september 2020.

² Brabant in balans. Met de stroom mee! over energie, transitie en (on)gelijke verdeling. PON, 2020.

³ Voormalige huurwoningen gelegen tussen sociale huurwoningen

2. *De huidige aanpak van de energietransitie sluit onvoldoende aan bij de leefwereld van bewoners van deze doelgroep.*

- Uit de pilot blijkt dat de energietransitie nu nog te algemeen en veelal vanuit het (technische) Energiedomein is ingestoken. Terwijl uit de pilotprojecten duidelijk naar voren komt dat samenwerking in gemeenten met het Sociale Domein essentieel is om de beoogde impact te realiseren.
- Voor bewoners van deze doelgroep is het belangrijk dat communicatieve en sociale belemmeringen worden weggenomen en aangesloten wordt op hun leefwereld. Een aantal voorbeelden:
 - o In het gesprek met particuliere woningeigenaren en huurders, kun je het beter hebben over de energierekening, tocht, vocht, hitte, comfort en gezondheid dan over algemene verduurzamingsdoelstellingen.
 - o Voor bewoners van deze doelgroep is het belangrijk dat gemeenten vertrouwen creëren. Zij kunnen dat doen door betrouwbare en begrijpelijke (gevisualiseerde) informatie te verstrekken. Voor bewoners is het van belang om deze informatie te doseren, met (de mogelijkheid tot) opvolging in de vorm van persoonlijk contact met een onafhankelijke contactpersoon. Voor de juiste communicatieboodschap en -wijze, is het van belang inzicht te hebben waarom bewoners bepaalde keuzes maken, over welke capaciteiten zij beschikken en hoe en waarmee zij aangesproken kunnen en willen worden.
- In de EVI-pilot zijn verschillende tools ontwikkeld om beter aan te sluiten op de leefwereld van de bewoners (zie het EVI-magazine).

3. *Een ingewikkeld, nog niet volledig opgelost vraagstuk, is het financieringsvraagstuk, zowel voor de maatschappij als voor individuele huishoudens (met een smalle beurs).*

- Het huidige pakket aan financiële regelingen die bijdragen aan de haalbaarheid en betaalbaarheid van de energietransitie voor woningeigenaren, is voor een belangrijk deel opgebouwd uit subsidies, hypotheekvormen en groene leningen. Voor woningeigenaren met een smalle beurs zijn deze nog niet of onvoldoende toegankelijk.
- Voor woningeigenaren met (net) voldoende leencapaciteit, blijft de onrendabele top (als de maandelijkse financieringslast hoger is dan de besparing in energiekosten) voorlopig een probleem. Bestaande financieringsvormen lossen dit nog niet op.

Datum

23 maart 2021

Documentnummer

GS : 4852210

PS : 4861434

4. *Ook bij grootschalige aanpakken blijft er behoefte aan maatwerk.*

- Collectieve renovatie- en onderhoudsprocessen komen voor huishoudens vrijwel 'nooit op het juiste moment'; deze processen sluiten qua timing en fasering lang niet altijd aan bij de wensen en behoeften van bewoners. Een aanpak die rekening houdt met de mogelijkheden, wensen en behoeften van bewoners en die hen ontzorgt in het verduurzamingsproces, vergroot echter de kans dat huishoudens met een smalle beurs meedoen. Dat vraagt om maatwerk en voldoende inzet.
- Om deze voorwaarden te kunnen creëren en om woningeigenaren met een smalle beurs te bereiken, is een koppeling aan collectieve aanpakken nodig (een renovatie- en verduurzamingsproces van een woningcorporatie/ via wijkaanpakken).

Datum

23 maart 2021

Documentnummer

GS : 4852210

PS : 4861434

Consequenties

1. *Verantwoordelijkheid ligt primair bij gemeenten, provincie stimuleert aandacht aan het thema 'haalbaarheid en betaalbaarheid' te besteden.*

Het realiseren van de warmtetransitie (en daarmee het opstellen van de TVW en de WUP) is primair de verantwoordelijkheid van gemeenten. Wij zullen hierbij nadrukkelijk aandacht vragen voor haalbaarheid en betaalbaarheid, zoals ook in de Uitvoeringsagenda Energie 2021-2023 is verwoord. Onze rol in de RES en het opnemen van de TVW in de RES 2.0, zullen wij benutten om gemeenten te vragen voor dit thema blijvend aandacht te houden.

2. *Wij bekijken, samen met gemeenten, of het thema 'haalbaarheid en betaalbaarheid' bij het Rijk kan worden geagendeerd.*

Wij gaan met de gemeenten bekijken of en zo ja hoe we samen met hen de financieringsproblematiek voor mensen met een smalle beurs het beste kunnen agenderen bij het Rijk, evenals de noodzaak om voldoende capaciteit beschikbaar te stellen om een bewonersgerichte aanpak te realiseren. Zodat we hiermee een haalbare en betaalbare verduurzaming van de energietransitie voor iedereen mogelijk maken.

Europese en internationale zaken

n.v.t.

Communicatie

We informeren de gemeenten, woningcorporaties en betrokken stakeholders over de uitkomsten en tools van de EVI-pilot. Zie de link naar het online EVI-magazine.

Vervolg

Het onderwerp haalbaarheid en betaalbaarheid van de energietransitie zal op meerdere momenten terugkomen.

Bijlagen

n.v.t.

Datum

23 maart 2021

Documentnummer

GS : 4852210

PS : 4861434

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant,

de voorzitter,

de secretaris,

mr. I.R. Adema

drs. M.J.A. van Bijnen MBA

Programmamanager: mevrouw I.A.H.M. Cortenbach, (06) 18 30 34 63,
icortenbach@brabant.nl.

Opdrachtnemer Energie: mevrouw K.W. Fidder, (06) 55 68 66 51,
kfidder@brabant.nl en

Opdrachtnemer Samenleving: J.W. van Herpen, (06) 18 30 33 74,
jvherpen@brabant.nl.